

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Færgemandens hus

Wen

55 81 04 14

ÅBEN HELE ÅRET

*Mickel Lambertsen - p. 19/5
10-19/5
ar*

Vigtige telefonnumre

Ambulance, brand, politi	
Telefon	112
Amtssygehuset i Stege, Langgade 57, 4780 Stege	
Telefon	55 81 40 22
Falck, Falckvej 4780 Stege	
Telefon	55 77 22 22
Møn kommune, Storegade 56, 4780 Stege	
Telefon	55 81 55 55
Politi i Stege, Storegade 39, 4780 Stege	
Telefon	55 81 14 48
Post- og Telegrafvæsenet, Storegade 1, 4780 Stege	
Telefon	55 81 40 31
Læger	
Vagn Bønsager, Engvej 1, 4780 Stege	
Telefon	55 81 12 86
Bent Larsen, Græske8vej 3, 4780 Stege	
Telefon	55 81 48 25
E. Olafsson, Storegade 48, 4780 Stege	
Telefon	55 81 41 21
Lægehuset, Grønsundsvej 248, Damsholte, 4780 Stege	
Telefon	55 81 60 15
Lægevagten	
Telefon	55 34 50 55
Dyrlæger	
Møns Dyrehospital, Storegade 97, 4780 Stege	
Telefon	55 81 56 56
Møns Turistbureau	
Storegade 2, 4780 Stege	
Telefon	55 81 44 11
Overnatning	
Pension Elmehøj, Elmelunde	
Telefon	55 81 35 35

Lisbeth

Jens

Fra færgehus til spisested

Færgemandens Hus ved De hvide Sten på landevejen mellem Koster og Stege har i de sidste fem år været et meget søgt og meget specielt spisested.

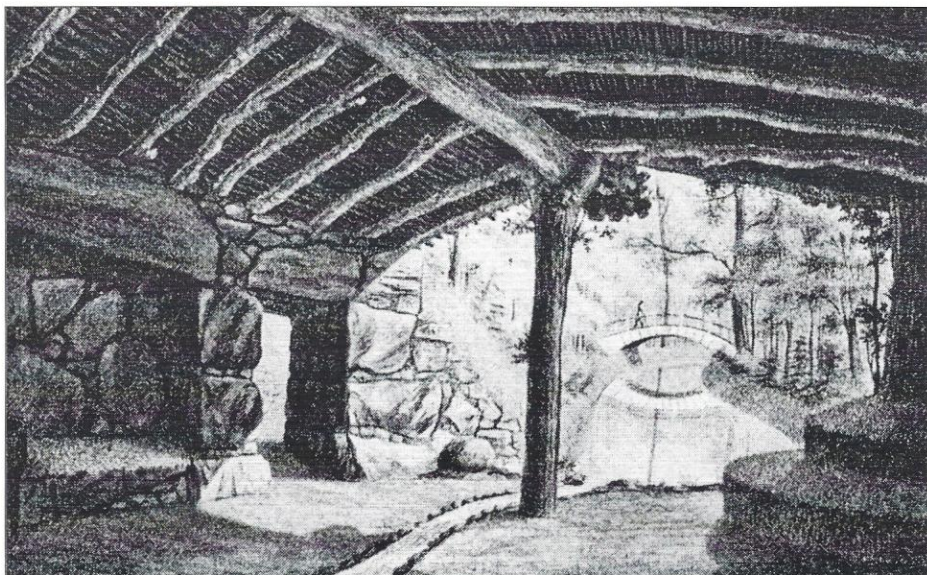
Der er en egen atmosfære over Færgemandens Hus. Huset, der er langt over 300 år gammelt, tjente i ca. 200 år som bolig for de færgemænd, der skulle sørge for at fragte passagerer og gods mellem Kosterland, der dengang var en selvstændig ø, og Møn.

Færgeriet bestod lige indtil 1874, da Kosterland blev landfast med Møn gennem det store inddæmningsprojekt, der inddæmmede hele kostervig.

Fra færgemand til godsejer

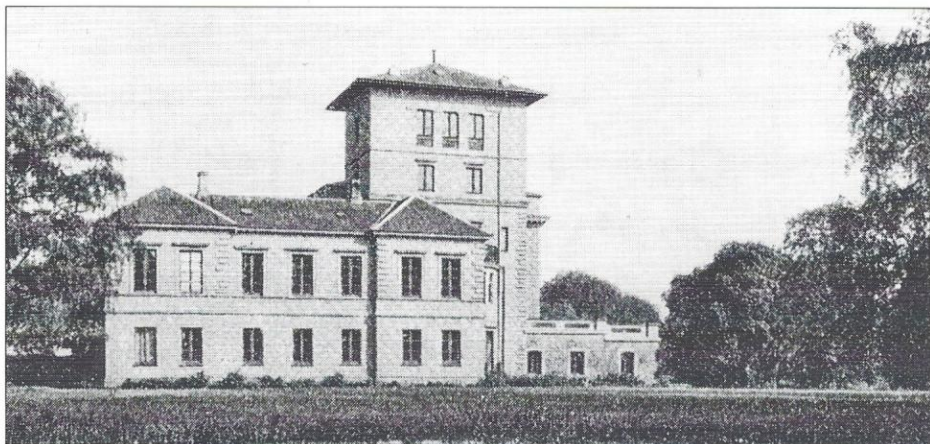

I 1658 skænkede Frederik III to fæstegårde – *Nygårde* – til en mønnsk frihedshelt, Jacob Nielsen Danefer, som len til belønning for hans heltemodige bedrifter under krigen mod Sverige. Jacob Nielsen var oprindelig færgemand ved Koster-Møn færgeri. Efter freden i Roskilde 1658 hørte han til de 2000 ryttere, der blev overgivet til Carl X Gustav. Han fik senere lejlighed til at udføre en smuk dåd ved at føre et svensk krigsskib med gods og danske krigsfanger til København, hvorefter han udnævntes til ritmester under navnet *Danefer*. Han oprettede et gods men måtte gå fra

Hule i Marienborg park (tegning af S.L. Lange i Det kgl. Bibliotek).

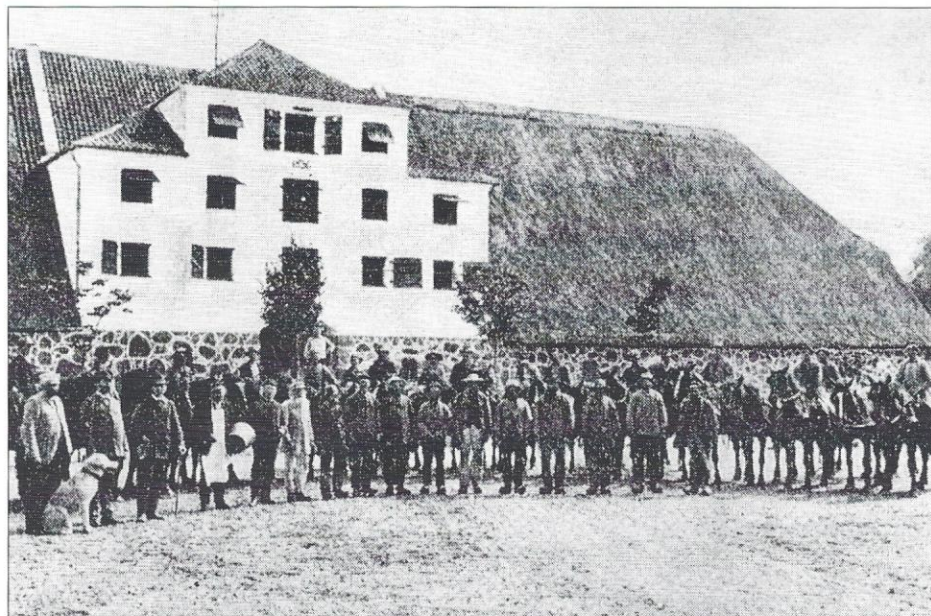
det allerede i 1662. Gården blev herefter sæde for amtmand generaløjtnant Samuel S. von Plessen, der lod opføre en ny hovedbygning ca. 1685. Han var en streng herre, og klager fra bønderne nåede kongen, der lod von Plessen afsætte og endog sætte i fængsel. Den ny amtmand, Caspar G. Moltke, lod opføre en ny hovedbygning, som han beboede indtil 1747, da han afløstes af Fr. Chr. von Møsting. I 1769 solgte kongen *Nygårde* til Magnus Beringskiold, en købmandsøn fra Randers, som opnåede adels

skab og gjorde sig bekendt som en intrigemager af rang. Han var med til at fælde Struensee og blev for den bedrift kammerherre. Han var hård imod bønderne, men til al held for dem solgte han i 1777 Marienborg, som gården nu hed, til C.F. Bosc de la Calmette, hvis efterkommere havde den til 1820. Den blev da solgt til hofjægermester P.A. Tutein, som byggede den nuværende, meget italienskprægede hovedbygning 1833-35. C.G. Moltkes hovedbygning fra 1707 bevarede som anneks men blev nedrevet i den næste ejer, grev H.V. Moltkes tid. Han lod den erstatte af en ny fløj til det store firkantede tårn, som altså danner forbindelsesled mellem Moltkes og Tuteins fløje. I 1948 overtog P.C. Moltke Marienborg. Herregården Marienborg, hvortil hører nabogården Egelykke,

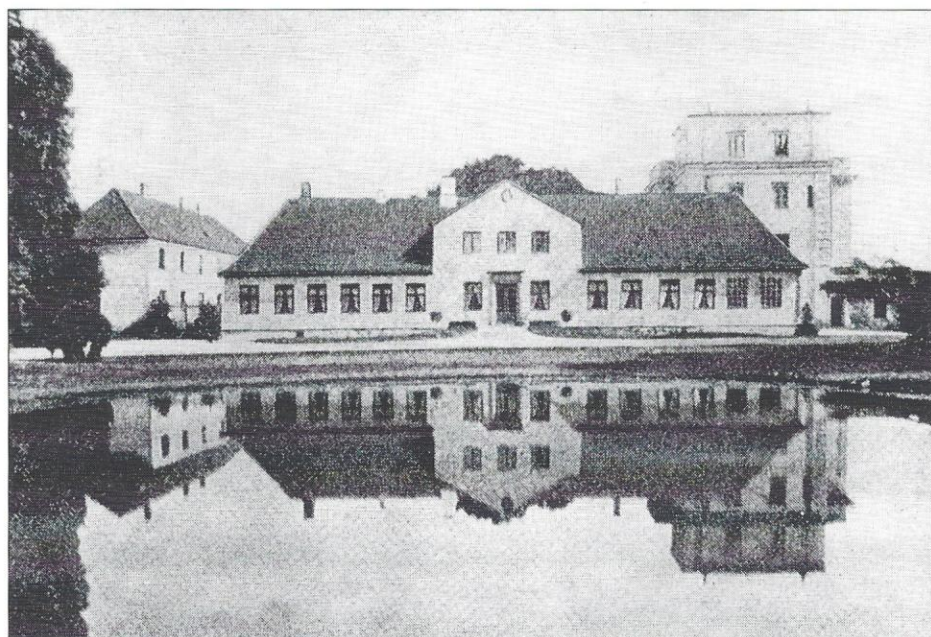
Marienborg Slot, nedrevet ca. 1985.

ligger ca. 7 kilometer sydvest for Stege, omtrent lige langt fra færgestederne ved Ulvsund og Grønsund. Fra Beringskiolds tid stammer den dobbelte elmeallé, der fører op til Marienborgs storladne park. I Antoine de la Calmettes tid blev parken omlagt til en stemningshave med slyngede kanaler med buebroer samt nu forsvundne romantiske monumenter og lysthuse. Bevaret er en granitstøje rejst til minde om en abe, der skreg gevalt under et jordskælv i Lissabon 1755 og herved reddede de la Calmettes børn. Ligeså findes mange sjældne træer indført sidst i 1700-tallet. I skoven nord for parken ses i øvrigt et af de la Calmettes romantiske påhit, en langdyse bygget af sten fra oldtidsminder på enen.

Fra den gamle ladegård inden branden i 1908.

Marienburgs gamle hovedbygning.

Fra pølsekiosk til spisested

Da Jens Scheibye, Færgemandens Hus, for seks år siden forpagtede Skansegårdens Kiosk ved siden af Færgemandens Hus, havde han allerede en lang karriere bag sig med madlavning.

Jens Scheibye er uddannet bager og konditor. Derefter kom han ind i søværnet og var kok på Grønland en tid. Senere kom han ud med kongeskibet i to sæsoner, hvor han også gjorde tjeneste som kok, og siden har han undervist på aftenskole i madlavning gennem 15 år.

Dengang han forpagtede Skansegårdens Kiosk, startede han op med en traditionel pølse- og iskiosk i sommermånederne. Men det varede ikke længe, inden han og hans hustru, Lisbeth Scheibye, fandt ud af, at Viggo Andersen, der ejede Færgemandens Hus eller Skansehuset, som det dengang blev kaldt, ønskede at sælge, og Lisbeth Scheibye købte huset.

Ægteparret så udviklingsmulighederne i det gamle hus og gik straks igang med at ombygge det til det, det er i dag – et spisested.

Lisbeth og Jens supplerer hinanden godt. Lisbeth har mange års erfaring i betjening af folk, dels fra stillinger i huset, både herhjemme og i udlan-

det, bl.a. Norge og Frankrig, og fra 13 års virke i Kvikly.

I dag driver de i fællesskab Færgemandens Hus.

I foråret for fem år siden flyttede de ind i Færgemandens Hus, og lidt efter lidt har de udvidet menukortet, så man i dag faktisk kan få alt, hvad hjertet begærer, lige med undtagelse af smørrebrød.

Jens er den, der står ved kødgryderne i Færgemandens Hus, mens Lisbeth hovedsageligt er den, der betjener kunderne.

Når man i dag besøger Færgemandens Hus, besøger man ikke alene et udsøgt spisested med mange specialiteter, men i tilgift får man en historisk oplevelse. Man kan i Færgemandens Hus opleve, hvor trangt datidens færgemand boede i to bittesmå rum, og man kan stadig se det åbne ildsted, hvor datidens familier måtte lave mad. Desuden er de små stuer udsmykket med billeder, der illustrerer livet på Møn i gamle dage, ligesom der findes gammelt køkkengeråd med mere.

I den første stue, man kommer ind i, er væggene prydet med huder fra bl.a. vildsvin og australske kænguruer.

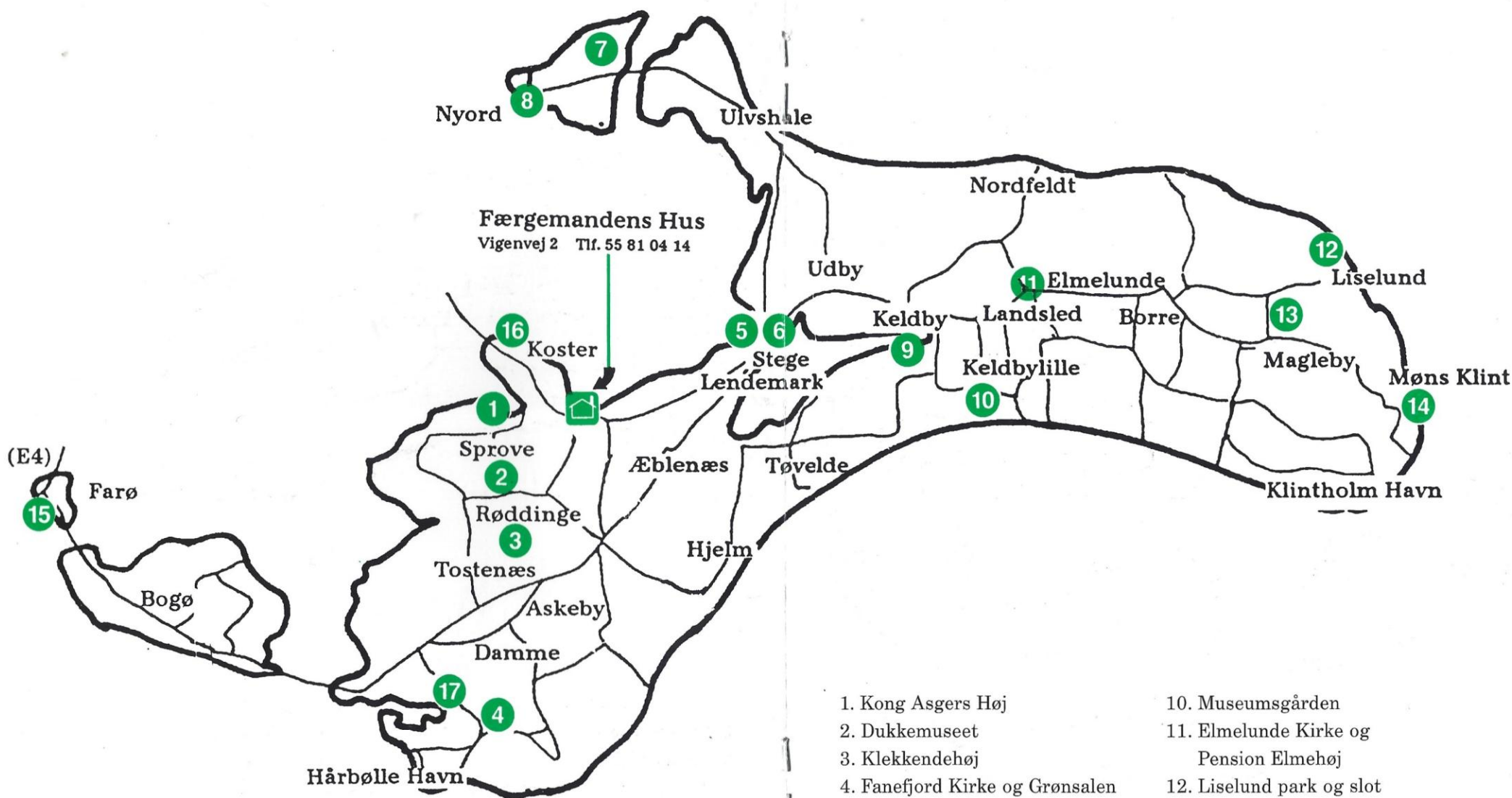

Færgemandens Hus er fyldt med antikviteter

– men der er også et fuldt moderne indrettet selskabslokale.

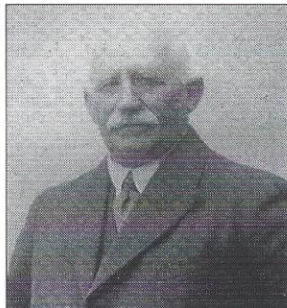

1. Kong Asgers Høj	10. Museumsgården
2. Dukkemuseet	11. Elmelunde Kirke og Pension Elmehøj
3. Klekkendehøj	12. Liselund park og slot
4. Fanefjord Kirke og Grønsalen	13. Sømarkedyssen
5. Mølleporten og Møns Museum	14. Møns Klint
6. Legetøjsmuseet	15. Vejmuseet på Farø
7. Fugletårnet på Nyord	16. Camping Mønbroen
8. Nyord Landsby	17. Kongslund Krambod
9. Keldby Kirke	

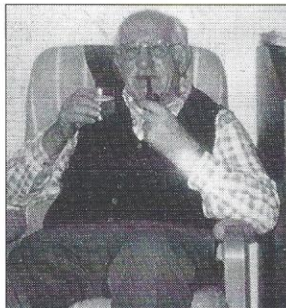

Den sidste færgemands initialer kan stadig ses

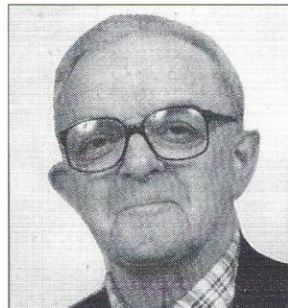

Færgemandens søn, Jens Jørgen Petersen, er den sidste, der blev født i Færgemandens Hus.

Færgemandens barnebarn, Herluf Petersen, har fortalt historien om sin farfar, der var den sidste færgemand.

Viggo Andersen, den sidste ejer.

Hans Jørgen Petersen var den sidste færgemand, der passede færgedriften mellem Kosterland og Møn. Han, der formentlig overtog færgedriften i 1866 og flyttede ind i Færgemandens Hus ved De hvide Sten, passede færgeriet indtil det blev nedlagt i 1874, da Kosterland blev landfast med Møn. Hans Jørgen Petersen havde ialt fem børn, to piger af første ægteskab og tre børn med sin sidste hustru, der hed Kristine. Hans Jørgen Petersen og hans hustru har indtegnet deres initialer på husets daværende ydervæg. De har skrevet H.J. Petersen og K. 1866, og disse initialer kan stadig ses i Færgemandens Hus. Et barnebarn af Hans Jørgen, tidligere maskinarbejder Herluf Pe-

tersen fortæller, at hans far, Jens Jørgen Petersen blev født i huset i 1873, men at farfaderen allerede døde, da hans far var 10 år gammel, altså i 1883.

Hans Jørgen Petersen boede lige som sine forgængere til leje i Færgemandens Hus. Huset tilhørte nemlig Skansegården, som ligger ved siden af Færgemandens Hus. Derfor blev huset også kaldt Skansehuset. Skansegården ejede huset, lige til det i 1936 blev købt af den sidste ejer, Viggo Andersen, som i efteråret 1989 solgte det til Lisbeth og Jens Scheibye. Det var Viggo Andersen, der i slutningen af 30'erne udbyggede Færgemandens Hus med endnu en stue i den ene ende.

Var Stege ikke befæstet under Svenskekrigen?

”Under Læsningen om Kampene mellem Mønboer og Svenskere er jeg faldet over, at Frederik den 3. har befælet Lensmanden, Peder Redtz at udskrive 2 Kompagnier Arbejdstopper, som skulde tage fat paa at

befæste Stege sammen med Stegen-serne. Skal dette forstaaes, at Byen dengang var uden Fæstningsvolde og Mure, som man jo ellers har læst om, at Byen havde Hundrede Aar tidligere under Anders Bille?”

Abonnent.

Efter den svenske Generalstabschef, Dahlbergs Kort over Stege havde Byen Fæstningsvolde og Mure mod Landsiden, og naar der tales om at befæste den, har der sikkert været ment, at den ogsaa skulde have Forsvarsværker ved Søsiderne. Henvisende til en Abonnents Forespørgel her i Bladet, bringer vi dette Kort som Sandbeck tegnede for 11 Aar side, konstrueret efter et lille uan-seligt Kort i Samuel Pufendorfs ”Karl den 10. Gustavs Historie”.

Foruden at bekræfte, at Stege havde sit Voldan-læg paa den Tid, viser Kortet ogsaa, at der fandtes store ubebyggede Arealer indenfor Voldene, og vi kan i denne Forbindelse oplyse (efter Møns Historie), at det er disse Arealer, som den kendte Landsdommer Christen Blatersen, Hovedskov, forsaa sig paa, da han gav sig til at opkøbe dem med den Tanke, at Grundene vilde stige i Værdi, naar Byen atter kom paa Fode. Hertil siger Bojsen: Den gamle Landsdommer maatte i saa Fald have kunnet leve i over 200 Aar. Det var i 1665 at Stege i Baltersen havde sin største Grundspeku-lent, men det gik i dette Tilfælde her ikke saa godt med hans Planer. Vel fik Baltersen opkøbt ca. 20 Tønder Land til Spotpriser, men han fik ikke set nogen Genoprejsning og Vækst for Stege,

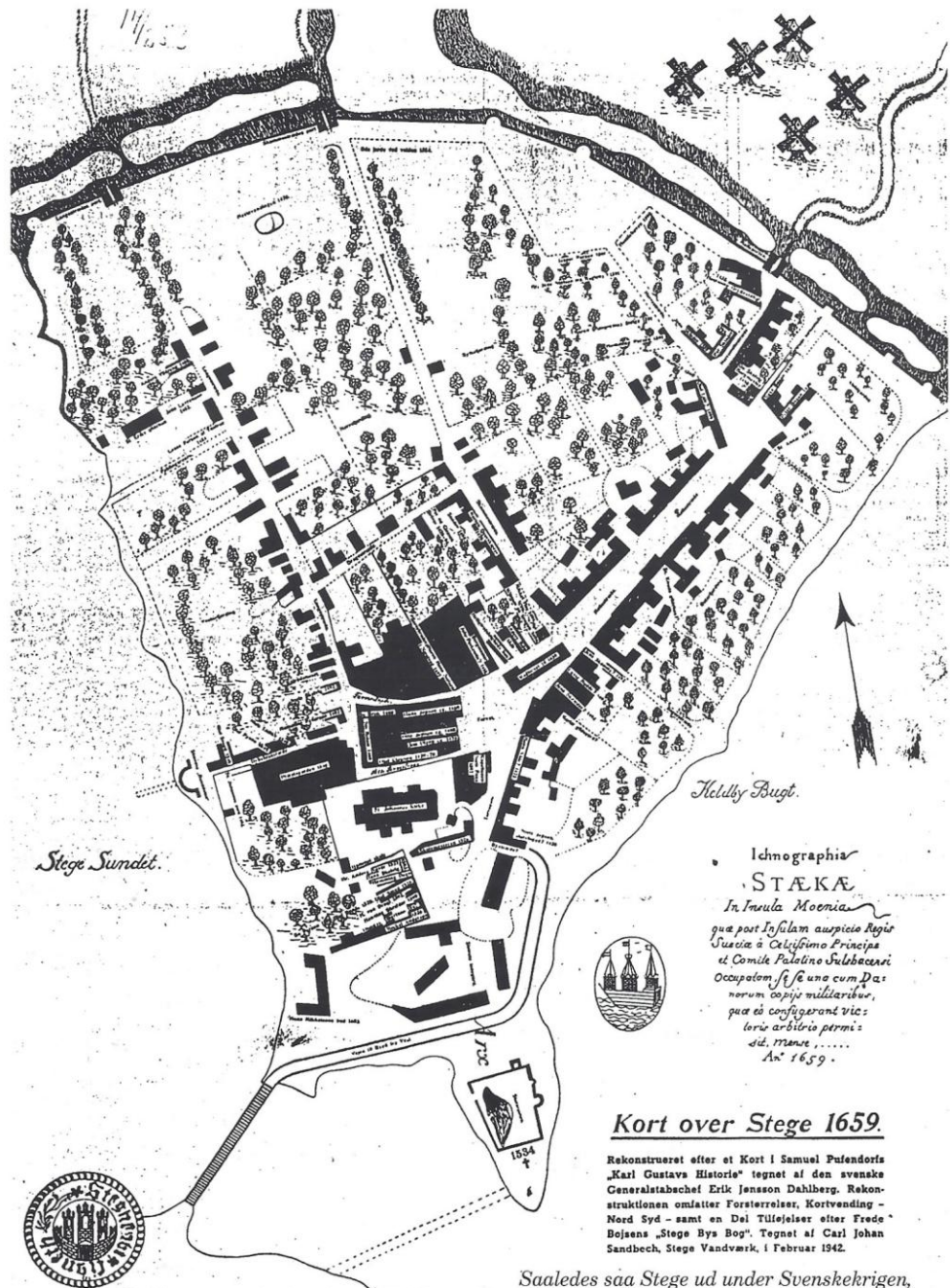
saa han har sørgeligt forregnet sig. Arealerne blev kun til Dyrkning af Korn, og da han døde maatte hans Enke fortsætte med dette. I hendes Dødsbo blev den 6. Maj 1701 alle disse Grunde solgt ved Auktion, da man ansaa det haabløst at forsøge Salg af Parceller til Byggegrunde.

De samlede Ejendomme taxeredes under eet og opraabtes for – 500 Rigsdaler. Højeste Tilbud blev 501 Rgd. plus 8 Rgd. og 2 Skilling for Høsten. Det var billig Pris for Agerjord, og udgjorde mere end en Trediedel af Byens Grundareal.

Der kan næppe gives noget stærkere Vidnesbyrd om Byens Nedgang og Fattigdom, naar man da ikke vil gribe til Nutidens Teori, at Velstand stiger, naar Grundværdierne falder, siger Bojsen. Manden, der købte hele Herligheden, var den be-kendte Provst Morten Reenberg, Stege.

Steges Storhed og sørgelige Nedgang kan ses af Kortet med de mange ubeboede Pladser, som stammer fra de mange Ildebrande. I Spidsen staar Frederik den 2.s Brev af 1582, der stadfæster, ”at Byen i Mands Minde har haft 500 velhavende Borgere”, og dette vil svare til et Indbyggertal paa henved 5000, hvilket næppe er naaet af nogen Købstad den Gang udenfor København.

(Kilde: Gammelt tryk fundet hos ”læsehesten”).

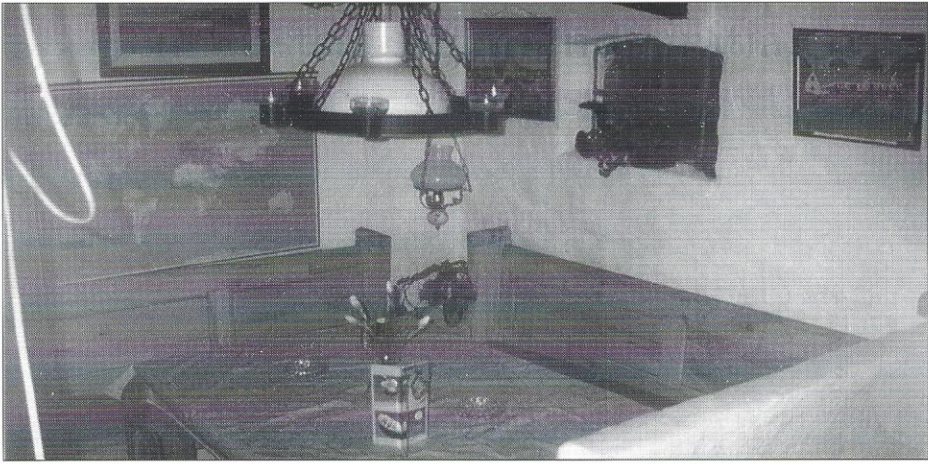

Ichmographia
STÆKÆ
 In Insula Moenia
 qua post Infulam auspicio Regis
 Suetia à Christiano Principe
 et Comite Palatino Subbaccari
 Occupatam, se uno cum Da-
 norum copijs militarihus,
 qua ei confugerant vic-
 toris arbitrio permix-
 ta, Anno 1659.

Kort over Stege 1659.

Rekonstrueret efter et Kort i Samuel Pufendorfs
 „Karl Gustavs Historie“ tegnet af den svenske
 Generalstabschef Erik Jansson Dahlberg. Rekon-
 struktionen omfatter Forsterreiser, Kortvending -
 Nord Syd - samt en Del Tillejeiser eller Frede-
 Bojsens „Stege Bys Bog“. Tegnet af Carl Johan
 Sandbeck, Stege Vandværk, i Februar 1942.

Saaledes saa Stege ud under Svenskekrigen, da den danske Feltherre Hans Schack krævede Byen fuldstændig befæstet.

Færgemandens Hus er i sig selv et besøg værd med de mange lokalhistoriske billeder og antikviteter.

Turistguide

På Møn findes en række museer, som tilsammen dækker enhver interesse for museumsbesøg. Her er Færgemandens Hus et godt udgangspunkt. Nærmest ligger Dukkemuseet, hvor man kan se dukkeproduktionen næsten fra starten, og er man heldig, kan man også se dukkemuseet i arbejde. Dukkemuseet ligger kun 3 km fra Færgemandens Hus, nemlig i Sprove Husrække nr. 5. I den yderste vestlige ende af Møn kommune blev for nogle år siden oprettet Danmarks Vejmuseum, hvor man kan se vejbygning i Danmark gennem tiderne. Museet ligger lige op til Danmarks mest moderne brobyggeri, Farøbroerne (afstand ca. 20 km).

En anden tur kan gå til Stege og Nyord. Først bør man se det gamle fæstningsværk omkring Stege med den gamle byport Mølleporten. Ved siden af Mølleporten ligger Møns Museum (afstand 7 km). Besøg også Legetøjsmuseet som er placeret på Syvbjergård (afstand 6 km.) Efter at have besøgt Stege, bør man fortsætte til Nyord, hvor man endnu kan opleve en landsby, der ligger sammenbygget som før udskiftningen (afstand 22 km). Og på vej hertil kan man på Nyord enge opleve et fantastisk fugleliv, som kan observeres fra "Fugletårnet" midt på engene.

På Vestmøn findes flere gravhøje, som nok er et besøg værd. En af de

mest kendte er Kong Asgers Høj, som kun ligger 6,4 km fra Færgemandens Hus. Herfra kan man fortsætte til Klekkendehøjen, en af Danmarks største jættestuer, (afstand 9,5 km). Derfra til Fanefjord kirke, der er kendt for sine mange kalkmalerier (malet af den såkaldte Elmelundemester) og Grønsalen, hvor sagnet siger, at Grøn Jæger og dronning Fane ligger begravet, (afstand 14,8 km). En tur bør gå til Østmøn, hvor man først må stoppe op ved Keldby kirke. Derfra kan man køre til Elmelunde kirke, begge udsmykket af Elmelunde-

mesteren. Endelig er der mulighed for at besøge Møns mest besøgte turistattraktion, Møns klint, og undervejs kan man jo lægge vejen om ad Sømarkedyssen, der er en stenaldergravhøj, som ligger lige i nærheden af Liselund. Og er man på Østmøn må man ikke glemme at besøge Liselunds smukke park og det 200 år gamle Liselund Slot (afstand 24 km), der i sin tid af ejeren af Marienborg gods, La Calmette, blev opført som lystslot for hans hustru Lise.

Find de forskellige seværdigheder på kortet i midten af brochuren.

Vildsvin er en delikatesse

En af specialiteterne i Færgemandens Hus ved De hvide Sten, er vildsvin, enten som burgere eller om søndagen som ovnstegt vildsvinesteg.

Jens Scheibye har mere end 15 års erfaring med grillstegning af vildsvin. Han har grillstegt både til byfester og private fester, så han ved alt om, hvordan vildsvinekød skal behandles. Vildsvineburgere har længe været en populær delikatesse i Færgemandens Hus hvor der sælges virkelig mange. Udover vildsvineburgere kan man få mange andre former for burgere, ligesom man kan få dagens middag og bikseomad.

Stedets dyreste ret er stegt ål

til 90,- kr. pr. portion, og så får man alle de ål, man kan spise.

Jens Scheibye har stadig sine grill fra den tid, hvor han drog rundt og spidstegte til fester. Disse grill kan man leje og tilmed få leveret kødet til grillstegningen. Man kan også få en mand med, som kan forestå stegningen.

De vildsvin som Jens benytter i Færgemandens Hus, er af egen avl. Jens har en hel flok vildsvin gående i en stald på en nærliggende gård, og han passer selv sine vildsvin. Vildsvineburgere og ovnstegt vilssvinesteg er husets specialiteter men alle ønsker omkring vildsvin kan opfyldes.

Mindre fester kan også fejres i Færgemandens Hus

Mens Lisbeth og Jens Scheibye har indrettet underetagen i Færgemandens Hus i gammel stil, så har man på førstesalen indrettet et selskabslokale, som til gengæld er holdt i moderne stil.

Dette lokale, der kan huse op til 35 personer til spisning, er meget benyttet, både til familiefester og til møder.

Her kan man for en meget overkommelig pris holde sin familiefest, hvis man ikke ønsker at holde den hjemme.

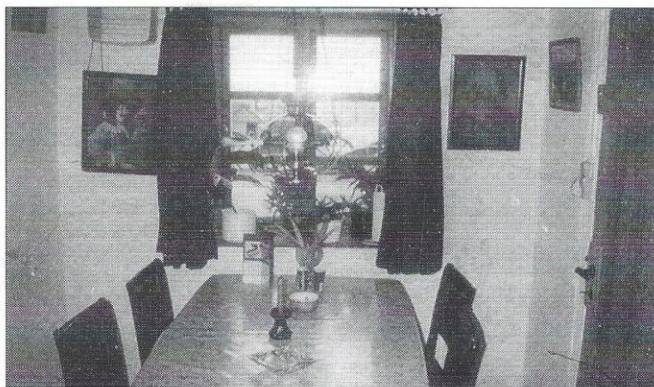
Selskabslokalet har egen indgang, således at man kan samles her, uden at

man skal gennem stuerne i underetagen.

Færgemandens Hus har hyggeligt selskabslokale til mindre fester.

Skal du holde familiefest? – så vælg Færgemandens Hus

Vi har hyggeligt selskabslokale og mange gode ideer til menuen.

Ring til 55 81 04 14
og aftal med Lisbeth eller Jens